XI-ik évfolyam. 52-ik szám. Kőszeg, 1891. deczember 25-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztői hivatal a táblaház iskola-utczai részében.
(Szerkesztővel értekezhetni d. e. 10 órától, d. u. 1-ig.)
Kiadói iroda: városkör 81. az. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor czímzőkön estig.
Megjelenik minden vasárnapon.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

A n. é. olvasóközönséghez.

Lapunk, a Kőszeg és Vidéke, legközelebbi számával a XII. évfolyamba lép. Egy évtizednél tovább áll a magyarosodás szent szolgálatában itt a nyugati határon; éveken át reszál egy német, horvát, magyar vidék választó vonalán minden az államtól vagy megyétől jött segedelem nélkül, csupán egyesek szellemi és anyagi áldozatkészségéből. Igaz, hogy nem kellett sok hozzá, mert a legtöbb áldozatot szerkesztő és kiadó tanusitott; de végre is belégörnyed a munkába, megunja a dicsőséget az is, ez is, főleg, ha az elismerés oly csekély. Azért tisztelet-teljesen kérjük azokat, akik a lapunkban kitüzött czélt helyeslik és méltányolják, hogy ennek elérésében segitségünkre legyenek. Felhivjuk különösen Kőszeg és vidékének értelmiségét, az ifjakat ugy mint az öregeket, hogy ne csak olvasókörökben, kávéházakban olvassák a „Kőszeg és Vidéké"-t, hanem járassák kézhez, hogy a kiadásával járó költségek fedezésére is hozzájáruljanak és a lap fennállását biztositsák. E tekintetben szép példával járnak elül városunk és a környékbeli községek távol lakó szülöttei, kik lapunkat a szélrózsa minden irányába járatják. Köszönet e támogatásért, köszönet egyszersmint minden előfizetőnknek, kiktől a további istápolást a jövőre is kikérjük.

Boldog ünnepeket!

A szerkesztőség
és
kiadóhivatal.

A karácsony.

Eljött a várva-várt szép karácsony, a keresztény lelkek ama magasztos ünnepe, mely az emberek öregét-aprájét, gazdagját s még földhöz ragatt szegényét is megint elhalmozza a szeretet, gyöngédtség, figyelem, jóakarat és emberbaráti kötelesség ezerféle jeleivel. Meghozta a kis Jézus kinek-kinek a maga ajándokát, meg a békét sóvárgó sziv nyugalmát. Keresztény és pogány, apraja és nagyja a legrégibb idők emlékezete óta le a mai napig örömtől duzzadó kebellel várta a nagy napot, mely az emberi életben oly nagy szerepet játszik.

Megszületett a kis Jézus, a világ Megváltója! Ki számlálhatná el mindazon jótetményeket, melyekkel elhalmozta az emberi-nemet, kinek tanitása s példája által a világ megujult, az emberek megjavultak.

A betlehemi gyermek, az emberi-nem jóltevője, hogy megjelent a földön, mindenek előtt a gyermekek isteni barátjaként iépett fel, azért főleg a gyermekeké a szép karácsony ünnepe. A gyermekvilág ma kiváló figyelem tárgya mindenütt a keresztény világban. Mennyi pompát és fényüzést tár ma fel sok gyermekszoba? Mily nagy öröme van a szegény, elhagyott árvának, ki betakarhatja fázós tagjait meleg ruhával, kap egy falat ételt a Megváltó születésnapján? Valóban, még az élet harczaiban megsebzett szivek is szokatlan örömre gyulnak a sok szépnek látásán és visszakivánkoznak azon korba, melyben boldog még minden ember. Tagadhatatlau szép és igen nemes érzelmeket keltő jelenet az, melylyel a szülők karácson estéjén szeretteiknek s azok öröme által önönmaguknak is örömet szerezni óhajtanak, s kétségtelen, miszerint nem tesz az közönséges benyomást a felnőttekre sem, s még inkább nem a fogékony gyermeki keblekre.

Mily nagy fordulat! A régieknél nemcsak a felebaráti szeretet nem gyakoroltatott voltaképen, hanem még a gyermekszeretett is sokkal alantabb fokon állott, semmint gondolnók. Nem akarunk itt arról szólani, hogy sok szülő áldozatul vitte saját édes gyermekét Baalnak, Molochnak stb., hanem odamutatunk, hogy a klasszikus népek, a görögök és rómaiak ezer meg ezer ártatlan gyermeket vetettek oda zsákmányul a madaraknak és vadállatoknak. Maga az isteni Plátó parancsolja, hogy a gyenge testalkatu, elsatnyult gyermekek kitétessenek és még Aristoteles, Nagy-Sándor nevelője is törvényt kivánt, mely megtiltsa a szülőknek a gyenge gyermekek fölnevelését. A pogány világ mitsem tudott az árvaházakról, még kevesebbet bölcső- és kisdedóvó-intézetekről, az elhagyottak és szegények ápolásáról, gyámolitásáról. Ezt a jótetményt az emberiség a keresztény művelődésnek, a Megváltónak köszöni, mely utóbbi maga is elhagyatva és a városból kitaszitva szüleivel együtt egy istállóban volt kénytelen magát megvonni. Az ő példája hatott. A valódi, az illem és parancs kényszerzubonyát nem ismerő szeretet tana az, melyhez a rongyfedte koldusnak ép oly joga van, mint a paloták büszke lakóinak. A szeretet tana az, azon szereteté, melyet sem rang, sem vagyon el nem különithet, mely a kunyhók dohosult le-

TÁRCZA.

A Szüz a jászolnál.

Tiszta, fehér pólyácskában
Feküdt a kis Jézuska,
Édes anyja dúdolgatva
Bölcsőjében ringatta.
De a gyermek Jézuska
A szemét le nem hunyta.

Csak mosolyog pici szája
Édes anyja dalára,
Ici-pici szép kacsóit
Anyja felé kitárja.
De a szép szüz bánatos,
Mert kis fia nem álmos.

„Édes fiam!" — igy szól anyja,
„Kedves, fehér báránykám!
Késő van már, fogy a gyertya.
Hideg van, meglázol ám!
Aludj hát szép szerelmem."
De a gyermek még ébren.

„Hideg is van, szél is dühöng,
Nincsen tűz a kályhában,
Itt az éjjel, Isten éjje
Mindenütt csend, béke van.
Rejtsd el hamar a szemed!"
Még sem alszik a gyermek.

„Aludjál csak, majd meglátod,
Szép lesznek álmaid,
Magas égből szárnyra kelnek
S hozzád jönnek angyalid."
De hasztalan a szép szó,
Nem alszik a mosolygó.

Ekkor a Szüz bánatosan
Jászla fölé leborul;
„Aludj, aludj, édes fiam,
Látod anyád szomorú . . ."
Könybe borúl szép arca,
Im' alszik már Jézuska.

Franciából

Dr. Kováts S. János.

A világ legészakibb városában.

— Uti naplómból. —

Irta: **Chernel István.**

Derült, tiszta időben ért a f. é. julius 19-kének reggele a Sörösundban, mely tengerszoros a 971.6 □-km nagy, igen hegyes Sörö, Stjernö és Seiland szigetek közt fekszik. Sörön csupa behavazott 600—900 met. magas hegykupok emelkednek fel, mig Stjernöt és Seilandot az a kopár, szürkebarna, majdnem függölegesen a tengerből kimeredő fensik jellemzi, melyet völgyek és bemetszések sehol sem tagolnak. Itt ott gyér gyep merészkedik zöldelni, mintha csak pótolni akarná a fatenyészet teljes hiányát, különben az egész természet kihalt, lehangoló mert Finnmarken igazi jellege a „Naeringer"-nek nevezett táj alakzat borzasztóan nagyszerü képe domborodik ki mindjobban a szem elött.

A sund kijárója elött megpillantjuk egyik végen falszerüen felmeredő, másik végén a tengerbe lejtő 2.2 □-km nagy, lakatlan Haajen (czápa) sziget sötét sziklatömegét, azután még csak rövid ideig zubognak a „Sirius" hajtó csavarjai, mert alig marad balra e katonasipka alaku sziget, hajónk egy a tengerből kiálló sziklafalnak tart, melynek tövéből a mint közelebb és közelebb érünk, épületek, hajó árboczok körrajzai bontakoznak ki, majd meg tisztán fekszik elöttünk Hammerfest, a világ legeszakibb városa.

Számos horgonyzó hajó közt értünk a kikötőbe, az árboczokon leginkább a fehér-kék-piros orosz lobogót lengette a szél, mig a házakon sokfelé piroslott a fehérszegélyü-kékkeresztes norvég zászló — az egyedüli derült szinek e kietlen szikla vidék szürkeségében.

Miután hajónk gőzbőgője megérkezését jelezve a part közelében megállott, csörömpölve hullott le a vasmacska, hogy egy jó pihenőt tartsunk eddigi utunk után és erőt meritsünk a tovább folytatandó utazásra.

A hajó oldallépcsőjét izmos matrózkezek bocsájtották le s nemsokára különböző faju, kisebb-nagyobb szines pereméjü ladikok rajzották körül, hogy a szárazra áhitozót kiszállitsák.

Utitársaink jórésze czélhoz érve végleg elhagyta a fedélzetet, volt bucsuzás, meleg kézszoritás oly emberek között is, kik éppen csak az uton ismerkedtek meg. De a hajón hamar összebarátkoznak az emberek, főleg rideg tájon és a tengeren.

A parton sok népség kiváncsian ácsorgott, ünnepi ruhában — igy tudtuk meg, hogy vasárnap van —, mert a hamburgi postahajó megérkezése a magtnyos észak-norvégiai helyeken valóságos esemény s egész fogadtatásban részesül. Hiszen majdnem mindenki vár vele valamit, ki egy levelet, ki egy csomagot, ki egy visszaérkező jó barátot vagy családtagot. Mielőtt mi is kiszálltunk volna, végig néztem a környéket és a város fekvését,

gén áttörve, éltető napmelegként sugárzik a hideg önzéstől gyötrött keblekre, s dermedtségükből föléleszt vén őket, visszaadja az embert önönmagának és környezetének.

A menyei jellenségek „glória“-jától a felbőszitett oktalan tömeg „feszitsd meg“ kiáltásáig terjedő korszak magában foglalja mindazt, mit ember csak gondolhat. Észt és butaságot, jellemet és aljasságot, őszinteséget és ravasztágot, örömet és bánatot, jólétet és sanyaruságot. A Megváltó földi zarándoklása oly tárház, melyben mindent föllelhetni; kút az, mely kimerithetlen, s melynek vize az élet minden körülményei közt oly végtelen jótékonyan hat, s mely a valódi műveltség gyöngéd plántájának éltető erőt ad.

Szegényes jászol, annyi boldogság bölcsője, légy üdvöz! Ezt rebegjük ma mi emberek, kik a boldogság belőled áradó fényének hatása alatt haladunk zarándoklásunk tekergős utjain.

Tegyünk a népért.

(Vége)

Az egyházkerületek — püspöki megyék — támogatása mellett a községi hitelszövetkezetek mind megizmosodnának és ha az egyházkerületek, illetve püspöki megyék az erkölcsi támogatáson kivül anyagilag is segélyeznek a szövetkezeteket heverő tőkéiknek, kötvényeiknek náluk való elhelyezése által: nemcsak a földmüves nép vagyoni és morális fejlődését mozditanák elő, hanem még maguknak is szereznének hasznot, mert kötvényeik azon kamatokon kivül, miket eddig gyümölcsöztek, ezen elhelyezés által még bizonyos százalékot jövedelmezhetnének is.

Vagy ha egy központi hitelszövetkezetnek ily alapokon való megalkotása nem vihető keresztül: az igazgató tanácsot, illetve káptalant arra kell kérni, hogy valamely solid alapokon nyugvó nagyobb banknál eszközölje ki, hogy ez a községi hitelszövetkezetek egyesitése által központi hitelszövetkezet gyanánt egy külön osztályt nyisson a maga kebelében, melynek szintén lehetne bárki alapitótagja. Nagyban biztositaná a sikert, ha az illető bank törvényes alapokon kellő biztositék mellett a községi hitelszövetkezeteket a váltó-kölcsön kedvezményében részesitené s a hitel nyitáson kivül kieszközölné azt is, hogy az ott működő hivatalnokok mérsékelt dijazás mellett koronkint megvizsgálják a községi hitelszövetkezetek ügy- és számvitelét s az ezeknél működő tisztviselőknek utmutatással szolgáljanak, tanácsot adjanak.

A központi hitelszövetkezet megalkotása körül bármelyik expedienst fogadja el kiindulási alapként az igazgató-tanács, illetve a megyés püspökség: meg marad egy nagyfontosságu feladata községi hitelszövetkezetek kezdeményezésére vonatkozólag is az egyház kerület igazgatóságának.

A papok neki vannak alárendelve, tőle függnek, rá hallgatnak és ha saját maguktól nem is tennék meg a lépéseket szövetkezetek alakitására vagy azért, mert nem lennének meggyőződve azok a horderejéről, vagy mert egyéb okok kárhoztatnák tétlenségre — ha felettes hatóságuk által szólittatnának fel a kezdeményezésre — kételyeik eloszolnának és a cselekvés terére lépne valamenyi.

Ezért lenne feltétlenül szükséges, hogy az egyházkerületi kormányzó hatóságok felekezetiküllömbség nélkül felszólitsák a saját papjaikat, tanitóikat, gondnokaikat, hogy a szövetkezetek létesitésére vegyék igénybe a községben birt befolyásukat s tegyenek meg azért mindent, mit erejük bir, részük megenged.

Az egyház az a szervezet, melynek minden kis faluban értelmes, müvelt jellemes közegei vannak, kikre ezen tulajdonságaiknál fogva biztosan lehetne bizni az ügyet. Tagjai behatolnak az ország legutolsó zugát; eszök s erkölcseik folytán legtöbbet ők tehetnek a nép érdekében s egész bizalommal ez csakis irántuk viseltetik.

Az államtól, megyétől nem lehet várni az ügy sikeres felkarolását, mert bár tisztviselői neki is vannak mindenütt: ezek legtöbbször egy különböző értelmiségü, felfogásu, egymással gyakran viszálkodó testületet képeznek a legkisebb községben is, kik hivatalos teendőikkel külömben is annyira elvannak foglalva, hogy a kormány- vagy megyei hatóságok felhivására nem szivesen vállalnak dijazás nélkül még több teendőt magukra. De meg a nép is inkább bizik oly intézmény üdvös voltában, melyet papjai által lát kezdeményeztetni, mint az olyanban, melynek élén a végrehajtóról adószedésről kelletlenül megismert politikai elöljáróságot látja.

Ezért vegye az egyház kezébe a községi hitelszövetkezetek ügyét, mert igazi hivatását az által teljesiti, ha községei nem csak szóval hirdetik a jó erkölcsöket, hanem a gyakorlati kereszténység elveit követve az életben is igyekeznek megalkotni oly intézményeket, melyek az anyagi jólét megteremtése mellett a keresztényi erények felébresztésére szolgálnak: józanéletüvé, munkássá, takarékossá és erkölcsössé téve a népet.

Neveljek már az egyházi tanintézetek is oly irányban növendékeiket, hogy azok a hitelveken kivül azon tanokat is megismerjék, melyek gyakorlati alkalmazása a népnek anyagi és erkölcsi üdvére szolgál, hogy midőn apostolokként az életbe kibocsátják őket, ne csak a szószék és kathedráról hirdessék a magasztos elveket, hanem azokért a gyakorlati téren is tudjanak minél többet tenni.

Dr. Gidófalvy István.

Vám- és helypénz-szedésügy.

Nem térhetünk ki a sok panasz elől, mely a városi vám- és helypénz illetéktelen szedése miatt érkezik szerkesztőségünkhöz. Orvosságnak egyelőre nem ajánlhatunk mást, mint azt, hogy a közönség méltassa figyelmére az e tárgyban kiadott városi szabályrendeleteket, melyeket tajékozás czéljából alant közlünkés, s előforduló esetek alkalmával azonnal tegyen jelentést az illetékes hatóságnál, mely ez ügyben a városkapitányi hivatal. Egyébiránt lapunk egy barátja azt a szives ajánlatot tette, — mi természetesen siettünk ezt köszönettel elfogadni — hogy ez ominozus ügyet figyelemmel fogja kisérni és szerzett tapasztalatait esetről-esetre e helyen közli.

Városi ut- és hidvámdijszabály Kőszegen.

1. Minden drb vonós marha után, akár a szekér, elé van befogva, akár a szekérhez csak kötve, a teherre való minden tekintet nélkül fizettetik 4 kr.

2. Hajtó marha, mint ökör, tehén és lovak után darab szerint 4 kr.

3. Borjuk, juhok, sertések, ürük és kecskék után darab szerint 1 kr.

4. Személyszállitásra szánt minden szekér után mint uri kocsi, stájerkocsi, pricska, magyar szekér sat., akár meg van szállva, akár nem 2 kr.

5. Teher szállitásra készült paraszt szekér után, ha üres 2 kr.

6. ha terhelve van 8 kr.

7. Terhes szekér után, mely elé legalább is 3 ló van befogva, ha üres 9 kr.

8. Ha teherszállitmánnyal van megrakva 16 kr.

9. Helybeli vásárosok fizetnek 10 krt.

10. Gyalogjárók által bármikép hordott malaczok, bárányok, vagy gödölyék után vám nem fizettetik.

11. Szintugy emberek, vagy kutyák által vont kis szekerek után vám nem fizettetik.

Vámmentesek mindazok, kik az 1890. évi 1. t. cz. 99. §-ában mint ilyenek felsorolvák, mégis a városi határban, illetve azon belől közlekedők, — ideértve azokat is, kik a vasuti állomásra minden személy- vagy áruszállitás nélkül kimennek, vagy onnét ugyancsak minden személy vagy áruszállitás nélkül visszajönnek.

Helypénzszedési árszabály.

(Kőszeg sz. kir. város képviselőtestületének 1890. junius 12-én tartott ülésében megállapitva.)

1. Egy nagy kosár vagyis hát és fejkosár, puttony, nagy kezi kosár, ingó kosárért evőszerekkel vagy más tárgyakkal, 6 kr.

2. Közep kézikosár után evőszerekkel vagy más tárgyakkal 4 kr.

3. Kisebb kézi kosár után evőszerekkel vagy más tárgyakkal 2 kr.

4. Azon tárgyak után, melyek kosár nélkül hordatnak piaczra és eladásra kitétetnek, egy hely után 4 kr.

5. mindazon tárgyak, melyek eladás czéljából a kosárból kivétetnek és kendőre vagy más módon a kosár mellett szétterittetnek, dijmentesek, mert az illető kosár után a dij ugy is megfizettetik.

Vásári bódék, állóhelyek és állások kalmárczikkekkel és pedig:

6. Kissebbek után 2 méterig (1 öl) 14 kr.

7. Középnagyságuak után 3 méterig 28 kr.

8. Nagyobbak után 3 métertől feljebb 42 kr.

9. Vásári bódék és iparternények állása vagy helye után kisebbek után 2 méter terjedelemig 8 kr.

10. Nagyobbak után 2 métertől 16 kr.

11. Bárminő nevezetü látványossághoz tartozó bodék, mint panoráma stb. és ehez tartozó a piaczon álló kocsik stb. helypénzmentesek, miután ezek után az egyéb illetékek ugy is megfizetettnek.

12., 13. Kocsik és szekerek után és pedig az eladási értékre való minden tekintet nélkül 12 kr.

14. Tüzifával megrakott szekerek után az értékre való minden tekintet nélkül 8 kr.

15. A kőszegi határon kivül megvett és igy pusztán az illető házakba szállitandó tárgyak után, mint tüzifa, épületfa, szalma, széna stb. azon esetre, ha a behozatal tárgya a vevőnek bélyegével van ellátva, vagy szállitó levél mutattatik elő, — helypénz nem fizettetik.

16. Minden üres kocsiért, ugy szinte a vásárosok szekerei után, kik a piaczon állásukért ugy is helypénzt fizetnek, helypénz nem fizetendő.

17. Lovak és szarvasmarhának minden dbja után 8 kr., de párja után 14 kr.

18. Sertésmarha, bárányok, kecskék, borju után, de csak lemetszésre szánva dbja után 2 kr.

19. Egy nyul után, ha piaczon vagy a szekéren eladatik 2 kr., kivétetik egy egész szállitmány, melynél a helypénz 12—13 szám szerint veendő, vagyis 12 kr.

20. Pulyka vagy lud dbja után 2 kr.

21. Egy pár récze, kappan, csibe után külömbség nélkül 2 kr.

22. Bármily minőségü hus, szalonna, zsák után és pedig kiló nehézségig 2 kr.

23. 5 kilótól 25 kilóig 4 kr.

24. Minden további 25 kilo után 4 kr.

25. Zsirosfa és seprő után minden kötésért 4 kr.

Hammerfest, 70° 40′ 11″ ész. szél. és 21° 25′ 16″ kel. hossz, alatt Páristól, a 339$_8$ □-km. területü Kvalö (bálna) szigeten fekszik, melynek legnagyobb emelkedése 400 méterig terjed. A város a sziget északnyugoti öblözetét foglalja el s nagyobbik része — az alsó város — egy kis földnyelven benyulik a tengerbe, ezt egyetlen utcza köti össze a felső várossal, mely pár egyenközü, lépcsőzetesen épült utczáival az egész hátteret elfogó „Sadlen“ (nyereg) magaslat oldalához simul. Északon egy keskeny földnyelv „Fuglenaes“ (madárfok) terjed előre, végén világitó házzal, legmagasabb pontján pedig a vasrácscsal keritett „meridián-oszloppal“ mely köemlék tetején rézsút helyezett bronce földgömb nyugszik, alatta az ismeretes fejszés oroszlánnal, a norvég czimerrel. Ez az emlék hiven őrzi azon 36 évi munkát, melyet az innét egész a dunamenti Ismailig terjedő délkör fokainak felmérésére, a norvég, sved és orosz kormány megbizásából, e három nemzet mérnökei forditottak. A kőoszlop nyugoti oldalán norvég nyelven, keleti oldalán pedig latin nyelven van megőrizve az emlék jelentősége. A latin felirás szó szerint igy hangzik: Terminus septentrionalis arcus meridiani 25 20, usque per Norvegiam, Suecicam et Rossiam jussu et auspiciis Regis Augustissimi Oscar I et Imperatorum Augustissimorum Alexandri I. atque Nicolai I annis MDCCCXII ad MDCCCLII continuo labore emensi sunt trium gentium Geometrae. Latitudo 70° 40′ 11.3″. (A 25·20 délkörnek északi vége, melyet a jegestengertől a Dunáig. Norvégián, Sved- és Oroszországon keresztül I. Oszkár király és I. Sándor továbbá I. Miklós czárok parancsából 1816—1852 évekig folytonos munkában e három nemzet mérnökei mértek ki. Szélesség 70° 40′ 11·3″.) Ez a vékony földszalag meg arról is nevezetes, hogy 1823-ban itt végezte az angol Edward Sabine hires inga- és földdelejességi kisérleteit. Ismeretes ugyanis, hogy a közönséges másodpercz ingának lengési ideje a föld kisebb vagy nagyobb vonzó erejénel fogva megfelelőleg rövidebb vagy hosszabb, vagyis más szóval, hogy ez az inga az egyenlitő táján leglassabban, a sarkvidéken pedig leggyorsabban leng. Ebből azután következik, hogy a különböző szélességi fokok alatt fekvő helyek ingáit szabályozni kell, azaz majd rövidebbre majd meg hosszabbra venni, mivel egyedül az inga hosszától függ annak lengési ideje. Igy történt azután, hogy a másodperczinga, mely Szt. Thomas szigeten 0° 24′ 41″ szél. alatt 39 012 párizsi hüvelyk hosszú. Hammerfesten 39 195 pár. hüv. hosszuságot követelt. Sabine itt végzett földdelejességi észleletei azokhoz sorakoznak, melyeket ugyan ő Grönlandban, Arcticus-Amerikában, a Spitzbergákon, Braziliában és Guineában az isodynamikai (egyenerejü) vonalak meghatározása ügyében tett. Földünk delejes vonzó ereje t. i. az egyes földrajzi pontokon más és más; az isodynamikai vonal pedig ugy kerül ki, ha az egyenlőn intensiv delejes erőt mutató helyeket egymással összekötjük. Ebből sül ki azután, hogy a föld delejjességének intensitása az egyenlitőtől a sarkok felé növekedik.

Hammerfest épületei ugy az épitkezési modor, nem különbözik az Eszak-Norvégiában szokásostól. A házak mind fából készitvék, emeletesek, szürkére, vagy világosbarnára festettek, elég tiszták, ablakaik fehér függönyöktől és élénk szinü virágoktól tarkázottak. Szinte szembeszökő, mint keresi a lakosság azt, a mit a természet nem adott a tájnak. Van lutheranus temploma, sőt 1886 óta katholikus missiója, melynek élén egy plébános, ki egyszersmind apostali praefectusa a norvég-lapplandi missióknak, és két káplán áll. Ez a missió főleg a lappok közt hódit hiveket a kath. egyháznak, mert e mult századokból maradt népfaj létért küzdő családjai, alacsony müveltségüknél, félig ősi állapotuknál fogva daczára, hogy ma már a kereszténységnek meg vannak nyerve mégis vallási meggyőződésükben ingatagok s bizonyos pogányhajlamot sem nélkülöznek. A katholikus templom a kikötővel szemben egy szikladombon áll, csinos gothikus faépület; mellette van a temető, kövekből rakott keritéssel. A mult évben végveszély fenyegette az egyházat, mert egy erős délnyugati szél majd hogy elsodorta.

Midőn Hammerfest 1787-ben a városok sorába lőn emelve alig volt 100 lakója. Emelkedése, gyarapodása e század második felére esik, ugy hogy ma 2500 lélekkel Finnmarken legnagyobb városa, nemkülönben e megyének székhelye, hol az első közigazgatási tisztviselő, az „Amtmann“ is állandóan lakik.

Az utasok legnagyobb része kiszállván mi is helyet foglaltunk egy kis ladikban, egy simára borotvált jóképü cylinderes öreg norvéggal, s átvitettük magunkat a partra. A kikötőben nyüzsgő embercsoportok képe valóban meglepett. Délvidéki létünkre nehéz posztóba bujtatott alakokat képzeltünk itt s ime, a napsugár örömére, csupa vászonruha, fehér mellény, cylinder födte a férfiakat, mig a nők szalmakalaphan, rózsaszinü, világos kék ruhákban jártak — tehát akár csak nálunk. Azonban meglátszott az, hogy itt a jeges tenger partján az emberek mohon kapnak az enyhe, nyárias időn és szinte sietnek nyári ruháik fitogtatásával. Elöször a déli városrészt tekintettük meg, melyet a mult években dühöngött tüzvész teljesen elpusztitott. Valami borzasztó is lehet a lángok dulása ilyen tetőtől talpig fából épült városban, hol nemcsak az épület, hanem a belső berendezés is, a család mindene szó szoros értelemben véve porrá ég. Még most is javarészt épülőfélben vannak az elhamvadt utczák s mindenütt munka nyomai láthatók, melynek folyását csakis a vasárnapi pihenő szakasztotta meg. Nálunk törvényt alkottak a vasárnapi munkaszünetre, olyan formán, hogy ha szivarboltban béli 12 óra után szivart kérünk, kapunk is, de ujságot ad kérünk csak feleletet kapunk: „Kérem csak délig

Hátkosarak, melyek mint ujak eladásra hozatnak, u. m.

26. 5 darabig 4 kr.

27. 10 darabtól felebb 8 kr.

38. Ingák vagy hátkosarak után, melyek eladásra hozatnak be és pedig 10 dbig 4 kr.

29. Tiz darabon felül 8 kr.

30. Zsombik után, ha mint ujjak eladásra hozatnak tiz darabig 2 kr.

31., 32. Mák és minden hüvelyes vetemény után, melyek nem kosarakban vagy puttonyokban, hanem zsákokban kimérés utján adatnak el a piaczon és pedig eladási értékre való tekintet nélkül 11 kr.

33. A városba behordott és eladásra kinált bármely nevezetü homok után helypénz nem fizettetik.

Kőszeg, 1890. szeptember 4-én.

Kiadta

Gábriel György,

jegyző.

Helyi és vidéki hirek.

☛ **Lapunk jelen száma a közbejött karácsonyi szent ünnepek miatt két nappal korábban jelent meg.**

— **Felhivás előfizetésre.** Egy évnegyed és az ó-esztendő végén tisztelettel kérjük előfizetőink közől azokat, kiknek előfizetési ideje lejárt, valamint azokat is, kik hátralékban vannak, sziveskedjenek az előfizetési összegeket postautalványnyal mielőbb hozzánk juttatni.

Tisztelettel: *a kiadóhivatal.*

— **Mellékletül** mai számunkhoz a *Budapesti Hirlap*, politikai napilapnak hirdetményét csatoljuk, melyre felhivjuk olvasóink figyelmét.

— **Karácsonfa-estély.** Két nőegyesületünk karácson-estélyén felállitotta a szegények karácsonfáját. A jótékony női koszorucska fél 5 órakor a polgári iskola, a kath. jótékony nőegyesület tagjai 5 órakor a kath. fiuiskola egyik termében gyülekeztek, hogy a szeretet adományaiban részesitsék a város szegényeit. Mindkét helyen halomszámra feküdt a ruha- és élelminemü, s szegény gyermekeink boldogan tekintettek a karácsonfa fényárjába. Meghozta nekik a kis Jézus közönségünk fölöslegéből és a jó nők fáradozása folytán a várva-várt karácsonyi adományt.

— **Karácsonyi csevegés.** Itt a kis Jézus, csillogó karácsonfa képében. Öröm honol a keblekben, béke az emberek között. A gyermek szorongó kebellel simul édesanyjához és remegve várja az itéletet, mely őt jó- vagy rossznak mondja; a karácsonyi adomány adja azt tudtára. Mikor én is gyermek voltam, az uralkodó szokáshoz hivem karácson estéjén kitevém fényesre kikefélt csizmáimat az ablak közé, várva a kis Jézus ajándékát. Megvallva az igazat, nem igen biztam jóságomban, mert ha soha nem, a karácsony éjelén eszembe jutott számtalan gyermeki csintalanságom. Hogy nem sokra vittem a jóságban, abban megerősitett atyám szigoru tekintete, hogy mégsem lehettem olyan igen rossz, ebben reményt nyujtott szegény jó anyám biztató tekintete. „Imádkozzál édes fiam és menj az ágyba" — szólt anyám estebéd után és én örömest engedelmeskedtem. Ki ne engedelmeskedett volna gyermekkorában karácsony estéjén? Hogy ne engedelmeskedtem volna én, ki rossz magaviseletem tudatában épen csak az imádság erejében biztam. Imádkoztam tehát áhitatosan, bensőleg, mindent igérve a kis Jézusnak, csak most könyörüljön meg rajtam. Nagy küzködés után elaluvék, még álmamban is mérlegelve jó és rossz tetteimet. Egyszer csak megszólalt a hajnali harang, mely sokkal csengőbben, szebben hangzott mint egyébkor; szemem előtt fény villant meg s én felugrottam fekhelyemből. Mohon kapkodtam ki csizmáimat az ablakból, belenyultam az egyikbe, s onnan — papirszeleteket szedtem elő. „Rossz voltam!" — kiáltók siró hangon, s kiejtém kezemből a csizmát. „Talán mégsem egészen" — szólt oda annyám, a másik csizmára mutatva. Az anyai édes hang bátorságot öntött belém s én megvizsgáltam a más-ik fél csizmát is. Tele volt aranyos diókkal, almákkal és papirosba gongyölt czukorkákkal. „Hála a kis Jézuskának, ki még sem feledkezett meg rólam!" Felöltözködtem, templomba mentem és egész napon át igenjól éreztem magamat, csak a csizma nyomta a lábamat. „Adta csizmája" — mormogám, éppen azt nézve — a melyikben a papirszeletek voltak. Apám, a ki kinlódásaimat észrevette, ugy találta, hogy a rosszaság nyomja az embert. Eszretértem, tehuztam azt a végzetes csizmát, s ime — egy csomó papirszelet hullott ki belőle. . . . Boldog gyermekor, hová lettél? Eszembe jut itt Jean Paulnak egy alkalmas mondása: Játszadozzatok kedves gyermek! Ha valaha ismét gyermekekké lesztek, akkor megbénulva, őszbe borulva fogtok görnyedezni; és siránkozó játékaitok közben beszakad a játéktér, s romjaival eltakar benneteket. Mutatkozik ugyan este is szürkület keleten és nyugaton; de a boltozat homályba borul és nem virrad. Oh! ugrándozzatok vidoran ti gyermekek a hajnalpirban, mely virágokat fest arczaitokra és repessetek fényes napotok elébe.

— **Ismét egy kis remény.** A soproni kerületi kereskedelmi és iparkamara kérdést intézett a városhoz, vajjon az itteni viszonyokat véve tekintetbe czélszerü és kivánatos volna-e egy ipari szakiskola, avagy tanműhely felállitása, s ha igen, az ipar mely ágaira nézve. A városi hatóság erre nézve az iparágak megnevezésével igenlő választ fog adni a kamarának.

— **Tüz.** Tegnap a délelőtti órákban az Ó-ház mögött erős füstgomoly szállott égfelé. Kimentek az erdőbe a tüzoltóság részéről és városi alkalmazottak, de tüznek nem akadtak nyomára, az a városi területtől jóval odább pusztithatott.

— **Milyen tanonczot fogadjon az iparos?** Ezt a kérdést azért vetjük fel, mert Kőszegen vannak számosan iparosaink között, akik — tudva vagy nem tudva, az nem tartozik ide — éretlen és az iparos pályára teljesen alkalmatlan ifjakat fogadnak fel tanonczokul. Éretlenek azok testileg és szellemileg s azért alkalmatlanok a műhelyre, ugy mint az iskolára. Nézzük csak. Mikor alig 12 éves az a vidéki fiu, behozzák szülei mestersegre. A mester látja fiatalságát, gyenge testalkatát, de nem sokat törődik vele, mert annál tovább tarthatja magánál. Jól van, mondjuk, hogy ehhez semmi közünk. De az már aztán nagy baj, mely fejlődő iparunknak nagy hátrányára van, hogy azok a felfogadott ifjak még alig jártak iskolába; irni, olvasni, számolni épenséggel semmit sem tudnak, magyarul meg egy szót se értenek. Hogyan birjon ezekkel az iparos tanonczisk ola? Mire viszi ezekkel a mester? — Lenne tehát annyi jó belátással a mester és fogadna csak olyanokat fel tanonczul, akik legalább irni, olvasni tudnak s a magyar szóhoz is értenek. Ő is könnyebben boldogulna az ilyenekkel, meg az iskola is. A magyar iparnak ezek legalább nem válnának csufjára.

— **Jutalomjáték.** Szintársulatunknak egy kitünő nőtagja és közönségünk kedvence Váradyné N. Jolán jutalmául jövő keddenegy ujdonság, *A nagymama* kerül szinre. A darab Csiky Gergely tollából került ki és három felvonásában végtelen mulattató. Már ez is, de mert jutalmazandó valóban érdemes a közönség hálájára, elég ok arra, hogy a mondott napon telt házzal kedveskedjünk Váradynénak, ki játék előtt dr. Csillag Károlynak Csiky emlékére irt egy költeményet fogja szavalni.

Decz. 31-én Török Dezső tartja jutalomjátékát, mely alkalommal Jókainak kiváló műve, az *Aranyember* kerül szinre. A törekvő fiatal színészt jutalomjátéka alkalmával talán a közönség is tömeges látogatással fogja kitüntetni, amit különben a jeles darab is megérdemel.

— **Papszentelés.** Jövő 1892. évi január hó 2-án Németh Gézát. Németh Imre helybeli takarékpénztári könyvelő testvéröcscsét, megyés püspök ur ő méltósága áldozárrá fogja szentelni.

— **Pajkosság áldozata.** Egy Briglovits Károly nevü tanuló szijgyártó-utczai lakásán e hó 21-én játszás közben lebukott a székről és két helyen eltörte a karját. Harmad magával pajkoskodott, minek kartörés lett a szomoru vege. A fiut elszállitották szülőihez a vidékre.

— **A Táborból Paragvárra.** A környéken mind kitünő kiszolgálásáról, mind pedig jó italairól és ételeiről előnyösen ismert tábori vendéglős, Schuszter Károly, a tavaszszal itt hagyja környékünket és átköltözik Kámonba a paragvári korcsmába, melyet nyolczezer forinton megvett. A szombathelyiek, ha megismerik ezt a derék embert és nejet, bizonyára tömegesen sétálnak majd ki az uj gazdához.

— **Kucséber halála.** Stampfl Pál szombathelyi kucséber a mult vasárnapon rendes körutja közben betekintett a paragvári korcsmába, honnan alkalmasint pityókos állapotában nem talált haza. Másnap az árokban találták meg az egyik verszió szerint megfagyva, a másik szerint agyonütve.

— **Pályázati hirdetmény.** Ő nagymélt. a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 1889 évi október hó 24-én 55.757 sz. a. kelt magas leiratával felhivá ezen kamarát: hogy évenként felváltva egy fiatal törekvő és kellőleg képesitett kereskedőt vagy iparost hozzon javaslatba, a kinek a külföldön teendő tanulmányut költségeinek fedezésére háromszáz forintnyi utazási ösztöndijat fog utalványozni. A jövő 1892 évben ezen ösztöndijra az iparos pályára törekvő ifju hozandó javaslatba. Ehhez képest felhivjuk mindazon kamarakerületünk területén lakó avagy ide illetékes fiatal iparosokat, kik ezen utazási ösztöndijat elnyerni óhajtják: hogy vonatkozó folyamodványaikat legkésőbb f. é. deczember hó 31-ig ezen kamara elnökségéhez nyujtsák be. Ezen folyamodványnak a folyamodó nevét, lakhelyét, családi viszonyait, erkölcsi magaviseletet, tett tanulmányait, eddigi foglalkozását s nyelvismereteit, továbbá a folyamodó által választandó szakmát, valamint tüzetesen kidolgozott s megokolt utitervet kell tartalmaznia. Az előadottak teljes hitelt érdemlő községi-, iskolai- s tanonczbizonyitványokkal, munkakönyvvel igazolandók. Sopron, 1891. deczember hóban. *A kerületi kereskedelmi és iparkamara.*

Szinház.

A szintársulat Kis-Czellen nyert engedélyt előadások tartására, amiért már nem sokáig lesz alkalmunk szinházba járni. Most főleg a jutalomjátékok járják és kilátásunk van még egy pár operette-re is. A mult heti játékrend a következő volt:

Szombaton: *Felhő Klári*-t adták rendes helyárakkal. Rátkay László e kiváló népszinművét szépszámu közönség nézte végig. Az előadás eléggé összevágó, érdekes volt és sikerében nagy része volt Váradyné-nak, ki nagyszerüen, érzéssel adta Viola Evát és a közönség nem is mulasztotta el zajos tapsaival elismerését kifejezni. Németh (Aba András) ma nem játszott a szokott élénkséggel. Megszoktuk jó alakitásait látni, korrekt játékát és annál inkább volt feltünő mai blazirtsága. Erdélyi Margit Felhő Klárit személyesitette és jó rutinnal játszotta keresztül szerepét. Várady ez alkalommal is jól megállta a sarat; éneke is szép volt. Török (Istók), Erdélyi Cornélia és Tomanóczy is helyt állottak.

Kedd: Erdélyi Margit jutalomjátékául, *A betyár kendője*, Abonyi Lajos e jeles népszinműve került szinre, mely alkalommal a szinház megtelt közönséggel. A jutalmazott Zsófit személyesitette és igy sajnos, csak kevés ideig volt a szinpadon, rövid játéka mindazon által kedvezően fogadtatott. A sikerben nagy része volt Váradyné-nak. A társulatnak e kiváló ereje nagyszerüen személyesitette Örzsét, a szerető hitvest. Várady is jól alakitott. Meg kell emlitenünk Török Dezsőt, Hubayt, Némethet, Igmándit, Paulikot, mint a kik szintén hozzá járultak az est sikeréhez.

Vasárnap: *A cornevillei harangok* ment zónával. Egyik mult számunkban már megemlékeztünk e darabról és szereplőiről; most is mondhatunk annyit, hogy a szereplők derekasan megoldották feladatukat. Igy Németh (Gáspár), Várady (Henri) Erdélyi Margit (Szerpolette), Erdélyi Cornélia (Zsermén), Hubay (biró) és Igmándi (Grenicheux).

Szerdán: A hirdetett *Liliomfi* elmaradt.

Legközelebb szinre kerül: *A Tolonez* és még egy pár jelesebb darab.

— **A nagymama boszantása!** A mechanikai tudomány halladása a nagymama kezéből már régen kivette a kötő szerszámot és csak itt ott fordul elő hogy a jó nagymama az, estéli órákban mozgásba hozza a fürge kötőtüket és az unokáinak harisnyáiba beleköti régi időkből idézett gondolatait. Azonban a hálatlan unokák inkább gépharisnyákat vesznek elő, mert azok élénkebbek és finomabbak mint a nagymama hireigő müvei azért részesült a nagymamácska harisnya-tömő-tudománya eddig határtalan elismerésben. De most már ennek a dicsőségnek is vége van egy amerikai találmánya által (mit nem találna ki az amerikai) mely „Darning Weaver (Stopf-Apparat) név alatt ismeretes. E készülékkel hibás harisnyakat vászon és pamuttárgyakat ugymint mindennemü tömő munkákat gyönyörüen mintha uj szövés volna ki lehet javitani. E készülék kezelése oly egyszerü hogy bármely iskolás gyermek minden bővebb magyarázat nélkül azonnal kezelheti. A „Darning Weaver" előnyeit élénken bizonyitja az, hogy az a leány iskolákban mint tantárgy fogadtatott el és a bécsi gazdasszonyok egylete (mint a női kézimunkák legértékesebb)

---

szabad árulni, mert munkaszünet van". Nohát nálunk a vasárnapi pihenőt élvezi az áru, az az ujság, és pedig törvényhozásilag, Norvégiában pedig élvezi a nyugalmat a nép, nem törvényből, hanem szabad akaratjából. S ha összehasonlitást teszek, a mi vasárnapunk és a norvégek vasárnapja közt hát egy óriási különbséget látok. Ott igazán tartják a vasárnapot akár Angolországban, bensőleg és meggyőződésből, nálunk pedig tartatják. Ez is tanulság! Lassanként ismét teljesre fog épülni Hammerfest, s hogy még nem épült fel, annak oka egyedül csak az, mert itt a világ vége felé az épitkezés sok nehézségbe, küzdelembe kerül, különösen ha elképzeljük, hogy az épületanyag főrészben Throndhjem környékéről kerül ide, a mi a hajón közel 1000 kilométer utat jelent.

Elmeutünk azután a város északi részébe, megnézegetve a partmenti főutcza kereskedéseinek kirakatait, hol különösen sok prémáru, norvég és orosz háziiparkészitmények, lappruházatok és eszközök uralkodnak. A prémek közt leginkább jegesmedve-, róka- és rénszarvasbőrök tüntek fel, az oroszországi háziiparkészitményekből pedig a „buraki" egy nyirfa héjból készült, szines alapon, virágokkal tarkán befestett hengeralaku skatulya, azonkivül a hasonlóan festett hársfa és rezgőnyárfa tálak Archangel vidékéről. A város végén tömérdek faállványon „hjelder" szárad a farkig kétfelebasitott tőkehal ezerje, mintha csak számtalan kimosott harisnyapár csüngne ott száradásra. A tengerparti épületek majdnem csupa raktárházakból állanak, melyek négy-öt emeletre osztva alulról tetőig szárított hallal vannak megtömve. Ezekhez járul néhány halzsirfőző, hol bizonyos gonddal nyerik a tőkehal májából a halzsirt, ezt az értékes, de épp oly büdös anyagot. A főzés illetve a készités egyszerü és kezdetleges módja, mely Norvégiában legelterjedettebb, abból áll, hogy a fris tőkehalmájakat nagy edényekbe dobják, erjesztik s a kiválott olajszerü zsirt lemerik. A fejlettebb módszer, ugy a mint az itteni zsirfőzőkben is szokásos következő: a gyárnak főző helyiségében a fris májakat erős tüz fölött kazánokban főzik ki, a tisztitó helyiségben pedig a megfőzött májakból a tiszta halzsirt leszürik. A temérdek halraktár és ezek a halzsirfőzőtelepek elképzelhetőleg közlik hatásukat a külsőséggel, még pedig annyira, hogy irtóztató büzük az egész környék minden zugát betölti, beveszi magát a ruházatba, mindenbe annélkül, hogy előle menekvés volna lehetséges. Én ugy éreztem magamat egész itt időzésünk alatt, mintha egy nagy halzsirhordóba zártak volna. A büztől menekülendők, a város mögött fekvő tó felé sétáltunk. A dombosodó ut mellett sajátszerü kunyhók kapták meg legelőször is figyelmünket. A város legszegényebb sorsu finn és lappverü rétege tanyázik ezekben, melyek közelebb állnak a vakandturáshoz mint emberi lajtekhoz. Hasonlitanak némileg a Tromsdalban látott lapp „gammen-ekhez", de mégis már határozottan megromlott ősiséggel és a czivilizatio félreismerhetlen bélyegével. Mert mig azok csak földből, faágakból, kövekből felhantolt kivájt földturások voltak, ezeken már ajtót, kéményt sőt üvegezett ablakocskát is találtam, de még némelyik ablakban függönyféle rongyot és cserepvirágokat is. Alig hagyjuk el a szegénység tanyáit, a megfényesedik előttünk a tó tükre, melynek vize Hammerfest vizvezetékét látja el. Mögötte emelkedik a 375 met. magas „Tyven", csucscsán kőpyramissal, honnét nagyszerü kilátás nyilik a közelfekvő szigetekre, gletscherekre és a jegestengerre. A kinek ideje futja és az éjféli nap ragyogásában akar gyönyörködni, hát innét láthatja legpompásabban; a napnak felső karimája ugyanis itt már május 13-án éjfélkor a szemhatár fölött marad, május 14-én a központja is megjelenik, május 16-ától július 27-ig pedig egész korongja, mig julius 28-án ismét csak a központ, azután julius 29-én utoljára ismét a felső peremo fénylik. Tehát a nap harmadfél hónapig süt a hammerfestieknek éjjel nappal.

(Vége következik.)

által minden háztartásnak mint nélkülözhetlen eszköz ajánlatik. Minthogy e készülék beszerzési ára igen csekély (összeget 1 forintot tesz utasitással és probamunkával együtt pedig a pénz előleges beküldése mellett 1 frt 25 kr.-ért szerezhető meg) a közelgő karácsony ünnepek alkalmával nem képzelhetünk ujabb-hasznosabb és olcsóbb ajándékot mint az uj készüléknek beszerzését, mely bizonyára közkedveltségnek fog örvendeni. Beszerzési forrás: Schubert G. vezérképviselő Europa számára, Bécs, Margarethenstrasse Nr. 25.

— **A „Képes Családi Lapok"** kiadóhivatalában egy igen érdekes mű jelent meg legközelebb. Váradi Antal kitünő hazai irónknak és a „Képes Családi Lapok" főmunkatársának „Deluvu" czimű szinmüve ez, mely a „Képes Családi Lapok" külön mellékleteként látott napvilágot. Váradi Antalt jellemzetes irálya, költői előadása, mély lélektani felfogása már rég a magyar olvasóközönség kedvenczévé tette. Jelen műve legszebb alkotásainak egyike, miért is legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe. Ára 1 frt. Kapható minden könyvkereskedésben és a „Képes Családi Lapok" kiadóhivatalában Budapest Nagykorona utcza 20. sz. — Nem mulaszthatjuk el egyuttal még megemliteni azt is, hogy a „Képes Családi Lapok" azon kivül, hogy évente négy ily regényt ad előfizetőinek kiadóhivatala még mindazon előfizetőknek, kik az egész évi 6 frtnyi előfizetési dijat 40 kr. csomagolás és postadijjal együtt egyszerre beküldik, kedvezményképen négy regényt ad ingyen. Ily módon az előfizető évente nem kevesebb mint 8 diszes kiállitásu regényhez jut a folyó regényeken kivül. Ha már most mérlegelnők mindazon kedvezményeket, melyekben a „Képes Családi Lapok" előfizetőit részesiti az előfizetési összeggel, ugy mindenesetre tulsulyt képeznének a „Képes Családi Lapok" kiadóhivatala által nyujtott kedvezmények. Azt hisszük tehát, nagy szolgálatot teszünk olvasóinknak ha a „Képes Családi Lapokat" szives figyelmükbe ajánljuk. Kiadóhivatala Budapest V.) Nagy-korona uteza 20 szám, hová az előfizetési pénzek küldendők. Előfizetési ára: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Irodalom.

— **A Képzőművészet Remekei.** Ha valami, akkor a művészek alkotásai képesek arra, hogy a manap már nagyon is az anyagi jólétet hajhászó emberiségben legalább egy csepp idealizmust fenntartsanak s ha az idealizmus alatt az emberi szellem fölülemelkedését a földi bajok fölé értjük s ha valóban müvelt embernek csak azt tartjuk, kiben a józan, a rideg ész a szivet, az érzelmeket még nem győzte le teljesen, akkor teljesen igazoltnak fogjuk találni Goethe azon szavát, hogy a ki igazán müveltnek lenni akar, az olvasson el mindennap egy szép költeményt vagy nézzen szép festményt, vagy pedig hallgassan szép zenét. Hazánknak éppen a leg-szomorubb időkben támadtak legnagyobb költői Vörösmarty, Arany, Petőfi, Tompa, most pedig, midőn Magyarország már 25 év óta minden irányban szabadon fejlődhetik, a képzőművészetek, a zene ápolása is minden várakozást túlhaladó mértékben virágoznak. Odatörekszünk lassan, de föltartóztathatlanul, hogy a külföldtől szellemi müveltség tekintetében és minél teljesebben függetlenitsük magunkat s örök elismerésre és hálára kötelezik nemzetüket, hazájukat azok, kik e tekintetben közreműködnek. Nemzeti müveltség létesitésén fáradozunk, de ez ki nem zárja, hogy a külföldnek kiváló művészeti produktumaival behatóan meg ne ismerkedjünk, mert hiszen ezeken látjuk az idealizmust, az emberi szellem diadalát tetőpontra emelve. — Különösen áll ez az ó-kor és a renaissance korának képzőművészeti produktumok minden idők szobrászainak s festőinek fölülmúlhatlan, tökéletes élőképei lesznek. Már rég felismerték ezt a külföldön a hol is már számos munka létezik, melyek a képzőművészetek remekeit sikerült utánzatokban s első rangú tudósok s müértők tollából származó magyarázatokkal ismertetik meg a nagy közönséggel. — Magyarország intelligenciája, ha eme müremekekről valamit tudni akart, e külföldi munkákra volt utalva sokáig, mignem találkoztak, kik e bajon nem segitettek, s igy a magyar müvelt közönséget nagy hálára kötelezték. 1883-ban adta ki a széles körökben előnyösen ismert Divald-féle müintézet a Képzőművészet Remekeit négy kötetben. A finom izléssel s helyes tapintattal válogatott képeket s szobrokat az emlitett müintézet adta ki sikerült fénynyomatokban, melyekhez dr. Szendrei János, jeles eszthetikus irt szakavatottságra való magyarázatokat. E munka mindjárt megjelenésekor nemcsak Magyarországon, hanem a külföldön is oly tetszésre talált, hogy német, franczia és lengyel forditásban is megjelent. — Azóta a magyar irodalomban ehhez fogható munka nem jelent meg s ezért érezte magát Divald Károly Fiai müintézete arra inditva, hogy az 1883-iki vállalatot második kiadásban tegyék közé. E II-dik kiadás az elsőtől abban különbözik, hogy kisebb terjedelmü, a mennyiben csak két kötetből, illetve 24 füzetből fog állani és hogy a képek a lehető legnagyobb gonddal vannak kiállitva. Az egész munka minden idők, kivált az ó-kor s a renaissance legnagyobb szobrászainak s festőinek (Phidias, Michel Angelo, Benvenuto Cellini, Rafael, Correggio, Titian, Rubens, Rembrand stb.) legjobb munkáit fogja tartalmazni. Az előttünk fekvő első füzet tartalmazza a Milói Venust, Rubens: Levétel a keresztfáról, Correggio: Ganymed elrablását, ugyancsak Correggionak Jupiter és Antiope és Rafaelnek Szent Czeczilia cz. festményeit, s mi e reprodukcziókról csak annyit mondhatunk, hogy a legnagyobb gonddal készültek. Hogy a többi füzetek e tekintetben az első mögött maradni nem fognak, arról a Divald-féle müintézetnek már harmincz éves multja elegendően kezeskedik. — A munka bármely szalonnak diszére válik, igen alkalmas ajándékra, nyilvános s intézeti könyvtárakra. Egy füzet ára 1 frt. A munka megrendelhető Divald Károly Fiai müintézete és kiadóhivatalában Eperjesen, vagy Budapesten: Károly-körut 22.

— Megjelent a **„Magyar Ifjuság"** X. évfolyamának első száma. Tábori Róbert és Zemplémi Gyula szerkesztésében, nagy és változatos tartalommal. Uj-évi adományul jobbat és szebbet nem tehetünk ifjaink elé, mint e lapot, melynek minden egyes száma irodalmi szinvonalon áll, mely oktat, mulattat, lelket, értelmet nemesit, szórakoztat és kifogyhatatlen élvezetet nyujt. E lap a magyar ifjuság legjobb barátja, bizalmasa, tanácsadója ohajt lenni. „Posta" rovatában állandó összeköttetést létesit a szerkesztőség és az ifju előfizetők közt. A „Magyar Ifjuság" a legolcsóbb hetilap mert 2—2½ ives hetiszámokban jelenik meg, dús tartalommal, sok és jó képpel és előfizetési ára egy negyedévre mégis csak 1 frt 50 kr. Kiadóhivatal, hova az előfizetési pénzek is küldendők, Budapest, V. Gizella-tér 1.

— Ingyen és bérmentve kapják Zilahi Ágnes **„Valódi Magyar Szakácskönyv"**-ét mindazok, akik a „Magyar Nők Lapjá"-ra egy félévre egyszerre előfizetnek s a 3 frt előfizetési összege a 10 kr. szállitási dijjal együtt beküldik a „Magyar Nők Lapjá"-nak. Előfizetési ár a „Tükör előtt" czimü képes divatmelléklettel a „Regénymelléklet"-tel és a „Lugas" czimü gyermeklappal együtt egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Megrendelhető a „Magyar Nők Lapja" kiadóhivatalában Budapest, belváros, Kishid-utcza 9. sz. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal ingyen és bérmentve mindazoknak, kik e végett egy levelező lapon hozzá fordulnak.

Kerestetik

egy intelligenczával biró nagyobb községbe egy **okleves szülésznő, kinek lerje a fodrászathoz** ért. Bővebb felvilágositással e lap szerkesztősége szolgál.

Nyilt-tér.

Báli selyemszövetet 60 krtól — 6 frt. 35 krig, méterenként (mintegy 300 különféle szinben és nemben) szétküld vég- és darabszámra bérmentesen és vámmentesen **Henneberg G.** gyári raktára (udvari szállító). Zürich. Mintát postafordultával. Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó.

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II.III. oszt. kocsikkal		
	Középeurópai idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Kőszeg**	ind.	5⁰⁵	11⁵⁵	5⁵⁰
6	Lukácsháza	(m. h.)	5¹⁹	12⁰⁸	6⁰⁴
12	Német-Gencs	(m. h.)	5³⁶	12²⁴	6²¹
18	**Szombathely**	érk.	5⁵¹	12³⁹	6³⁶
—	**Szombathely**	ind.	6⁴⁵	3¹⁵	7⁰⁵
7	Német-Gencs	(m. h.)	7⁰¹	3³¹	7²²
13	Lukácsháza	(m. h.)	7¹⁸	3⁴⁸	7³⁸
18	**Kőszeg**	érk.	7³¹	4⁰¹	7⁵¹

Csak kedd-, pénteken közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 10 perez- Szombathelyről 11 ó. — perczkor.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	. .	10 frt.	60	krtól	10	frt.	70	kr-ig.
Rozs	„	. .	10 „	25	„	10	„	50	„
Árpa	„	. .	6 „	50	„	7	„	50	„
Kukoricza	„	. .	6 „	40	„	7	„	—	„
Zab ideі	„	. .	6 „	20	„	6	„	40	„

		frt.	kr.			frt.	kr.
Finomliszt I.	100 kilo	15	40	100 kilo burgonya		1	85
„ II.	„	15	10	Marhahus	1 kilo	—	60
Rozsliszt I.	„	13	60	Marha zsir		1	10
„ II.	„	12	—	Disznóhus	„	—	52
Buzakorpa	„	5	—	„ zsir	„	—	68
Rozs „	„	5	—	Borjuhus	„	—	60
Köleskása	„	14	—	Birkahus	„	—	36
Dara	„	17	—	1 méterről bükkfa		13	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong		10	—
Széna	„	2	52	„ tölgyfa		9	40
Szalma	„	1	90	„ „ dorong		7	60

HIRDETESEK.

Csúz, köszvény, tagszaggatás, fejfájás, csipőtájdalom hátfájdalom stb. ellen legjobb bedörzsölés a Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller.

Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-enyhitő **szer** és majdnem minden gyógyszertárban kapható 40 és 60 krért. Minthogy utánzások léteznek, ennélfogva mindig határozottan:

„Horgony-Pain-Expeller"

kérendő.

Rendkivül fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. **Potentator**-ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használt; még több évi gyengült vagy elvesztett erő is helyreállittatik (külsőleg észrevehetetlen, garantirozott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és az alaposan kigyógyultak ezernyi hálairatai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. **Potentator** alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diskreczióval. Tartalom és származás felismerhetetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII, Mariahilfstrasse 70. sz. Felvilágositó röpiratok kivánatra ingyen és bérmetve küldetnek.

Körrejtély. Érdekes, nélkülözhetlen játék a borszutéli estékre. A körrejtély csak akkor valódi, ha a gyári jelvénnyel, a Horgonnyal el van látva. — — — — — — — —

Ezer meg ezer szülő dicsérőleg elismerte a hires

Horgony-Kerestelrejtvény

nagy nevelési értékét; jobb játék nem létezik gyermekek és felnőttek számára! Részletesebben ezekről valamint a „Körrejtély"-képes árjegyzékünkben találni, melyet minden szülőnek meg kellene rendelni, hogy kellő időben gyermekeik számára igazán alkalmas karácsonyi ajándékot kiválaszthassanak és megrendelhetnek. Az árjegyzékek ingyen és bérmentesen küldetnek szét. — Minden köépitőszekrény a „Horgony" jelvény nélkül közönséges és kiegészitésre nem alkalmas utánzások, ennélfogva mindig

Richter-féle Horgony-Köépitőszekreny

kérendő és csak ilyen fogadandó el. — Minden finom játékszerkereskedésben 35 krtól 5 frtig és feljebb kaphatók.

Richter F. Ad. és társa, első osztr. magy. csász. és kir. szabad. köépitőszekrénygyár.
Bécs, I. Nibelungengasse 4. Olten, Rotterdam, London, E. C., New-York 310 Broadway.

Bor-kivonat,

kitünő szer ártalmatlan bor előállitásához — a valódi bortól meg nem különböztethető — ajánlom a fennti kipróbált különlegességet.

2 kgr. ára (100 liter bort ád) 5 frt 50 kr. Recept mellékelve — ingyen. Jó eredményért vagy a gyártmány ártalmatlanságáért felelőség.

Szesz-megtakaritást

az égett boroknál az én felülmulhatatlan erős essenciám által elérhető; ez az italoknak egy kellemes csipős izt kölcsönöz, és csakis nálam kapható.
Egy klgr. ára 3 frt 50 kr. (600—1000 litert ád) használati utasitás mellékelve

A fennti különlegességeken kivül ajánlok különféle **„essenciat" rum, cognac, finom liquer** stb. gyártak számára, felülmulhatatlan minőségben. Receptek ingyen mellékelve. **Árjegyzék bérmentve.**

Pollák Károly Fülöp,
essenc-különlegességek gyára, Praga.
Solid képviselők kerestetnek.

Képes Családi Lapok

Szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lap.

Szerkeszti: **Dr. Tolnai Lajos.** Főmunkatárs. **Dr. Váradi Antal.** Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **Dr. Murányi Armin.**

Előfizetési ára:

a **„Hölgyek Lapja"** czimü divat melléklet s a **Regénymelléklettel** együtt:

Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK" czimü hetilap uj negyedbe lép. A magyar szépirodalomnak e hatalmas tényezőjét a magyar müvelt családoknak e szellemi kincsét a következő irók és irónők támogatják: *Jókay Mór, Lanka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Dalmady Győző, Mikszáth Kálmán, Komócsy József, Temérdek (Jeszenszky Danó), dr. Prém József, dr. Szikray János, Inczédy László, Palágyi Lajos, Erődy Dániel, Dengi János, Tállyesi Mihály, Vertessy Gyula, Méry Károly, dr. Murányi Ernő, Petri Mór, dr. Rolitzky Jenő, Csorba Palotay Ákos stb.; Beniczky-Baiza Lenke, Bäthner Lina, Nagyváray Mira, Kuliffay-Benitzky Irma, Harmath Lujza, Heressiné-Sikor Margit, V. Gaal Karolina, Karloczkay Ida, Mericzay-Karassa Irma, Erzsike stb. stb.*

A **„Képes Családi Lapok"** az összes szépirodalmi képes heti lapok között a legélénkebb, legváltozatosabb. Tartalma az irodalom minden válfaját felöleli, képei a jelen eseményeit s a leghiresebb testők müveit mutatják be.

„Hölgyek Lapja" czimü havonkint kétszer megjelenő divatmelléklete a legujabb divatképeket hozza s e mellett a magyar háziasszonynak valóságos szellemi titkára, a mennyiben a nevelés, az egészség, a gazdaság, kertészet, a háztartás s a konyha terén nincs olyan kérdés, a melyet ne tárgyalna s nincs olyan titok, a melybe hölgyeinket be ne avatná!

Regénymelléklete külön beköthető négy kötet érdekes regénnyel ajándékozza meg évenkint az előfizetőit.

Züld boritéka is tele van mulattató közleményekkel, humoros apróságokkal, sakk-, kép-, szám-, koczka- és ponttalányokkal és szójejtvényekkel, melyeknek megfejtől értékes jutalmakat kapnak.

Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik ez iránt, — legczélszerübben levelezőlapon — hozzáfordulnak

A ki az egész évre szóló hat frtnyi előfizetési összeget 40 krajczár csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküldi, annak 4 regényt; a ki 3 frt előfizetési összeget 30 kr. csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküld, annak két regényt; és a ki csak 1 frt 50 krnyi negyedévi előfizetési dijat 20 kr. csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküld, annak a kiadóhivatal egy regényt küld ajánlva jutalmul.

A ki 3 uj előfizetőt gyüjt s az előfizetési összeget egyszerre beküldi, annak elismeréséül **egy diszes emlékkönyvet** küld a kiadóhivatal.

Megrendelhető postautalványon **minden postahivatalnál és minden könyvkereskedésben.**

Előfizetéseket (a hónak bármely napjától) elfogad a **„Képes Családi Lapok"** kiadóhivatala **Budapest, Nagykorona-utcza 20 szám.**

Teljes számu példányokkal még mindig szolgálhatunk.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.